

FİRUZƏ KƏRİMOVA***İNGİLİS DİLİNDƏ SÖZALMA PROSESİ VƏ ROMANİZMLƏRİN BU PROSESDƏ YERİ**

İngilis dilindəki alınmalar orta hesabla lüğətin əlli faizindən çoxunu təşkil edir, qalan lüğət təbəqəsi isə əsl ingilis söz və ifadələrindən ibarətdir.

Dildəki alınmalar mədəniyyətlərarası kommunikasiyanın kifayət qədər yüksək səviyyədə olmasını təmin edir. İngilis dilinin lüğət tərkibinə alman, latın, rus, fransız, ispan və bir çox başqa dillərdən alınmalar daxildir.

Tarixən istər qonşuluq münasibətləri, istər eyni coğrafiyada yerləşmələri və çox sıx istisadi siyasi əlaqədə olmaları səbəbindən german dil qrupuna mənsub ingilislərlə, roman dil qrupuna daxil dillərin daşıyıcıları olan fransız və ispanlar arasında sıx əlaqələr mövcud olmuşdur. Bu baxımdan da ingilis dilində bir romanizmlərdən ibarət bir təbəqə əmələ gəlmişdir.

Məqalədə ingilis dilindəki fransız və ispan mənşəli leksik vahidlərin söz yaradıcılığında rolundan bəhs edilir.

Açar sözlər: *söz yaradıcılığı, sözalma, fransız, ispan, romanizm.*

Giriş

Xarici alınmalar ingilis dilinə çox nüfuz etmişdir. İngilis dilinin lüğət tərkibi tarix boyu müxtəlif istilalar və işğallar, ticarətin inkişafı və qonşu ölkələrin mədəniyyətlərinin təsiri səbəbindən daim dəyişmişdir. Digər dillərdən keçən sözlərlə birlikdə ispan və fransız dillərindən keçən sözlər ingilis dilində xüsusi bir təbəqə təşkil edir. Fransız və ispan sözlərindən ibarət bu alınma təbəqə vahid adla romanizmlər adlanır.

İngilis dilindəki ispan alınmalarından bir çox alim bəhs etmişdir [10,s.98]. İngilis və ispan dilləri arasındakı intensiv əlaqənin tarixi XVI əsrdən başlayır. Bu əlaqələr bu gün də sürətli şəkildə davam edir. Bu əlaqələrin sabitləşməsinə ABŞ dövlətinin təşəkkülü də mühüm rol oynamışdır.

Əsas təhlil

İspan dili Amerika ingilis dilinin leksik xüsusiyyətlərinin formalaşmasında mühüm rol oynamışdır. Q.Menkenin fikrincə, “Amerika ingiliscəsinin lüğətinin formalaşmasında ispan dilinin töhfəsi digər Avropa dilləri ilə müqayisədə daha artıq çəkiyə malikdir” [4,s.111]. Alimin fikrincə, ingilis dilinin Amerika versiyasındakı alınma sözlərən çox ispan və alman dillərindəndir.

Xarici dilçilərin əsərləri arasında ispan dilinin Amerika ingiliscəsinin lüğət ehtiyatının zənginləşdirilməsində rolu Q.Menkenin, A.Markvardtın əsərlərində nisbətən daha dolğun işıqlandırılmışdır [3;4]. Bu əsərlərdə iki dilin və onların danışanların icmalarının qarşılıqlı əlaqəsi haqqında qısa tarixi məlumat verildikdə Amerika ingiliscəsinə daxil olan ispan lüğətinin fonoloji və morfoloji uyğunlaşmasının bəzi xarakterik xüsusiyyətləri araşdırılır.

Bu tədqiqatlarda ispan dilinin yalnız Amerika ingiliscəsinin tarixinin ilk dövründəki rolundan bəhs edilir, yalnız erkən ispan alınmaları haqqında məlumat verir, kəmiyyət məlumatları yoxdur və İspan lüğətinin bütövlükdə Amerika ingiliscəsinə nüfuz etməsi prosesinin ümumi xüsusiyyətləri və istiqamətləri açıqlanmır.

T.Paylesin “Words and Ways of American English” əsərində Amerika ingiliscəsinin lüğətini zənginləşdirən alınmalara mühüm yer ayrılmışdır. Xarici dil elementlərinin ona daxil olması prosesi iki mərhələyə bölünür: “erkən” və “gec”. Birinci dövr ispanizmlərinin rolu hələ də əhəmiyyətsizdir; bunlar, əsasən, əvvəllər Britaniya ingiliscəsinə daxil olmuş və Amerikaya ötürülən və ya Yeni Dünyada yenidən alınma sözlər idi. T.Payles ikinci dövr ispanizmlərinin daha dolğun səciyyəyəndir və iddia edir ki, “XIX əsrin başlanğında Amerika ingiliscəsinə xarici təsirlər arasında ən güclüsü ispan dilidir” deyir [7,s.196].

Müəllif bəzi xarakterik ispanizmləri nümunə göstərir və onların semantik strukturunda, fonetik və

morfoloji strukturunda baş verən dəyişiklikləri göstərir. C.Krepp “The English Language in America” adlı ikicildlik tədqiqatında qeyd edir ki, “Amerika ingiliscəsinə ispan və fransız dillərindən hər hansı digər mənəbəyə nisbətən daha çox xarici söz daxil olub”, lakin fərdi ispanizmlərin yalnız qısa siyahısı ilə məhdudlaşır [2,s.177].

Keçmiş Sovet dilçiliyində ingilis və ispan dillərinin qarşılıqlı əlaqəsi probleminə az diqqət yetirilmişdir. Amerika ingilis dilinin lüğətində ispan elementlərinin qeyd edilməsinə müxtəlif alimlərin əsərlərində rast gəlmək olar.

İspan dilinin ABŞ-ın tarixində, coğrafiyasında, iqtisadiyyatında və sosial həyatında əhəmiyyəti çox böyükdür. Məsələn, K. Pfaff qeyd edir: “İspan dili, demək olar ki, dörd əsr ərzində ABŞ-ın cənub-qərbində mühüm bir dil olmuşdur” [6,s.292]. Hazırda ingilis-ispan linqvistik qarşılıqlı əlaqəsinin əsl miqyasını, ispan lüğətinin Amerika ingiliscəsinə nüfuz etmə səbəblərini və dərəcəsini, ispan dilinin ABŞ-ın həyatında yeri bu iki dilin və onların danışanlarının qarşılıqlı əlaqə tarixinə müraciət etmədən mümkün deyil, çünki qeyd olunan bütün proseslərdə ekstralingvistik amillər mühüm rol oynamışdır.

Müasir ABŞ-ın ərazisinin üçdə ikisi əvvəllər İspaniyaya aid idi və bunun izləri ölkənin ispan yer adları ilə dolu coğrafi xəritəsində aydın görünür. Q.Menken Q.Bentliyə istinad edərək qeyd edir ki, ən azı iki min Amerika şəhəri və qəsəbəsi ispan adlarını daşıyır; çayların, dağların, dərələrin və digər coğrafi obyektlərin minlərlə adı iki mədəniyyət arasındakı əlaqənin ilk günlərinin xatirəsini hələ də qoruyub saxlayır; təkcə Kaliforniya ştatında ispan adları olan 400-dən çox şəhər və qəsəbə var [4,s.534].

İspanlar ABŞ-da kənd təsərrüfatının əsasını qoydular, Amerika torpaqlarına onların sayəsində ilk dəfə atlar gəldi. Bu, təkcə ilk köçkünlərin deyil, həm də hind əhalisinin həyatında çox mühüm rol oynadı və kənd təsərrüfatının inkişafı üçün əsas oldu. İspanlar ABŞ-da mədəni sənayesinin inkişafında qabaqcıl idilər. Onlar qiymətli metalların emalı sahəsində o qədər mühüm uğur qazandılar ki, ispan dolları müstəmləkəçilik dövründə Amerika qitəsində ən çox yayılmış pul vahidinə çevrildi. 1786-cı ildə populyarlığına görə Amerika Konqresi onu ABŞ-ın əsas pul vahidi kimi təsdiq etdi.

O dövrdə İspaniyada mövcud olan hüquq sistemi ABŞ-ın cənub-qərb ştatlarının hüquq sistemində mühüm təsir göstərmişdir / Kaliforniyanın ilk konstitusiyası ispan dilində yazılmışdır. 1942-ci ilə qədər ingilis dili ilə yanaşı ispan dili Nyu-Meksiko ştatının rəsmi dili idi. Bu ştatın Nümayəndələr Palatasında 1953-cü ilə qədər hər iki dil rəsmi olaraq istifadə olunurdu.

İspan dilli Amerikanın mədəni həyatında da öz izini qoydu. Xalq mahnıları, rəqsləri, nağılları, balladaları, çoxsaylı festival və müsabiqələr (o cümlədən məşhur rodeo), Amerika həyatının simvolu - kovboyların görünüşü və s. amillərə görə bugünkü amerikalılar ispanlara borcludurlar.

Müasir ABŞ-da 30 aprel 1598-ci ildə keçirilən ilk teatr tamaşası Amerikaya ordu ekspedisiyasından bəhs edən ispan komediyası idi. S. Uilyamsa görə, Amerika ədəbiyyatı ispan əsasına malikdir və demək olar ki, heç bir amerikalı yazıçı tapılmaz ki, onun yaradıcılığında bu və ya digər dərəcədə ispan mədəniyyətinin təsiri olmasın .

Bütün bu ekstralingvistik amillər onu deməyə əsas verir ki, ispan dili formalaşdığı dövrdə Amerika ingiliscəsinin leksik tərkibinin zənginləşdirilməsində bu gün də öz əhəmiyyətini itirməmişdir. Elmi ədəbiyyatda isə bu məsələ ilə bağlı birbaşa əks fikirlər söylənilir. Məsələn, A.D. Şveytser hesab edir ki, “məcburi “amerikanlaşma” nəticəsində mühacirlərin nəsilləri, o cümlədən fransız, ispan və digər müstəmləkəçilər öz ana dillərini həqiqətən unudublar və sonuncular Amerika leksikasına əhəmiyyətli təsir göstərməyib. Beləliklə, xüsusən də amerikalı dilçi Janet Soyer Texasda yaşayan ispan müstəmləkəçilərinin nəslinin nitqini tədqiq edərək belə nəticəyə gəlib ki, ispan dilinin onların leksikasına təsiri çox cüzdür.

Amerikada mövcud olan şərait, müəllifin fikrincə, substratın formalaşması üçün əlverişli deyil. Bu fikri Amerika dilçilərinin əksəriyyəti də təsdiq edir. C.Soyerin özündən oxuyuruq: “İspan dili ABŞ-dakı immiqrant icmalarındakı digər xarici dillər kimi “immiqrant” statusuna malik olduğundan hazırda sosiomədəni şərait ispan dilindən ingilis dilinə linqvistik alınma üçün əlverişli deyil”. Və daha sonra: “Linqvistik məlumatlar San Antoniodakı ingilis dili nə fonoloji, nə morfoloji, nə də sintaktik səviyyədə ispan dilindən təsirlənmişdir” [8,s.581].

Q.Bills yazır: “İspan dili əhalinin böyük və müxtəlif hissəsinin ana dilidir. Bu qrupun dəqiq ölçüsünü müəyyən etmək çətindir, baxmayaraq ki, yaxşı səbəblə onu ABŞ-da ən böyük xarici dilli azlıq hesab etmək olar” [1,s.10].

İspan dili kifayət qədər uzun müddət “immigrant” dili statusunu saxlamağa davam etdi və onun daşıyıcıları ölkənin ən gücsüz, məzlum və xor baxılan azlıqları, “ikinci dərəcəli” vətəndaşları idi. Onlar sənaye və ictimai həyatın bütün sahələrində ayrı-seçkiliyə məruz qalırdılar.

Hazırda Amerikada ispan dilinin statusu nəzərəcarpacaq dərəcədə dəyişmiş, ABŞ-da ispan dilinə ümumi maraq xeyli artmışdır. Buna immigrantların sayının getdikcə artması və onların mədəni, sosial, psixoloji təcrid vəziyyətlərinin tədricən aradan qaldırılması səbəb olur. Əgər əvvəllər ispan dilinin mövcudluğu ailədə, qonşular arasında, qismən işgüzar münasibətlərdə, məktəblərdə, kilsələrdə istifadə olunduğu və nəsil-dən-nəslə ötürüldüyü “dil adaları” ilə məhdudlaşdırsa, son zamanlarda hətta ispan dilinin siyasi və işgüzar fəaliyyətlərdə, televiziya, radio və mətbuatda istifadə olunduğu əsl “dil massivləri” meydana çıxdı.

Şübhəsiz ki, ispan və ingilis dilli icmaların və onların mədəniyyətlərinin əsrlər boyu mövcudluğu müxtəlif sosial-tarixi və iqtisadi amillərə görə sabit bilinçvizmdir. Bu cür “sabit bilinçvizm” ABŞ-a gələn polyak, yəhudi, italyan və digər mühacirlərin “keçid” bilinçvizmi ilə əkslik təşkil edir. İspanlardan fərqli olaraq onların ana dili sonda ingilis dili ilə əvəz edilmişdir [5,s.224]. Elm adamları ispan dilli icmalardakı linqvistik vəziyyəti fərqli şərh etsələr də, onların gəldiyi nəticələr bir məsələdə üst-üstə düşür: ispan dili ABŞ-da nəinki itmir, həm də sanki yenidən canlanır. Beləliklə ispan dilindən keçmiş alınmalar müasir ingilis dilinin sözləmə prosesində aktiv şəkildə iştirak edir.

Müasir ingilis dilindəki romanizmlərin böyük bir qismini fransız mənşəli sözlər təşkil edir. Norman fəthi zamanı ingilis dili ilə fransız dilinin çarpazlaşması nəticəsində ingilis dilinə daxil olan sözlər müasir ingilis dilində alınma sözlərin ən əhəmiyyətli təbəqəsini təşkil edir.

Fransız alınmalarının ingilis dilinə keçid tarixi XI əsrin əvvəlləri - İngiltərənin normanlar tərəfindən zəbt edilməsi ilə başlanır. Lakin bu tarixdən əvvəl də ingilis və fransız xalqları arasında mədəni və iqtisadi əlaqələr nəticəsində fransız sözləri ingilis dilinə keçmişdir.

Orta İngilis dövründə ingilis dilinə 10.000-dən çox fransız sözü daxil oldu. Bu sözlərin təxminən 75%-i müasir ingilis dilinin lüğətində saxlanılır. Bütün bu sözlərin ingilis dilinə birdən-birə norman istilasının nəticəsində daxil olduğunu düşünmək olmaz. Güman etmək lazımdır ki, sözlərin əsas hissəsi XI əsrdə deyil, XII-XIII əsrlərdə alınmışdır. Bildiyiniz kimi, normanlar öz adətlərini, qanunlarını, mədəniyyətlərini İngiltərəyə gətirdilər.

Fransız dili məhkəmə proseslərinin və dövlət idarəçiliyinin rəsmi dili oldu. Məktəblərdə tədris fransız dilində aparılırdı. Bu dövrdə yeni idarəetmə formaları, yeni adət-ənənələr, ordunun yeni təşkili, təhsil və s. ilə bağlı yaranan bir çox yeni anlayışlar onları ifadə etmək üçün yeni sözlər tələb edirdi. Bunun üçün fransız sözlərindən istifadə edilirdi [9,s.15].

Bəzi alimlərin fərziyyələrinə görə fransız alınmalarının əsas hissəsi ingilis dilinin xalqın sosial həyatının bütün sahələrindən sıxışdırılmağa başladığı dövrdə ingilis dilinə daxil olub.

1250-1400-cü illər arasında, yəni ingilis dilinin dövlətin rəsmi dili kimi bərpası prosesinin xüsusilə sürətlə getdiyi dövrdə fransız sözlərinin təxminən 40%-i ingilis dilinə assimilyasiya edildi.

Buna görə də belə güüman etmək lazımdır ki, bu dövrdə İngiltərədə ikidillilik mövcud idi: bütün ingilis xalqının dili olaraq ümumi ingilis dili ilə yanaşı, norman fəthlərinin dili kimi fransız dili də mövcud idi. Uilyamın ölkəni idarə etmək üçün cəlb etdiyi ingilis feodalları dövlət dili kimi fransız dilindən istifadə etməyə məcbur oldular.

Bu dövrə aid fransız alınma sözləri müəyyən istifadə sahələrinə görə təsnif edilə bilər. Bunlar, əksər hallarda, dövlət idarəçiliyi ilə bağlı anlayışları ifadə edən sözlərdir, məsələn: *government, royal, condemn, judge, sentence, court, justice, acquit, prince*.

Ordu və hərblə bağlı məfhumları ifadə edən sözlər, məsələn: *army*-ordu; *regiment*-rejim; *siege* - mühasirə, *banner, victory* -qələbə, *mail* -zireh, *harness* -qoşqu ləvazimatı.

Elm və sənətə aid məfhumları ifadə edən sözlər: *art, college, doctor, experiment, medicine, science* və s.

Cəmiyyətin ticarət və digər fəaliyyətlərinə aid sözlər: *money, benefit, merchant, profit, purchase, sum, value, profession* və s.

Ümumi məfhumlar ifadə edən sözlər: *despair, imagination, mention, spirit, instance* və s.

Aristokratiyanın həyatı, əxlaqı və zövqü ilə bağlı sözlər: *pleasure, leisure, ease, fashion, present, feast, dainty* və s.

Din, kilsə ilə bağlı anlayışları ifadə edən sözlər: *religion, saint, pray, sermon, chapel* və s.

Bu sözlərin bir çoxunun alınmasına normanların yüksək mədəniyyəti səbəb olmuşdur. Başqa sözlə desək, ekstralinqvistik amillər fransız alınmalarında mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi.

Bununla belə, fransız dilinin ingilis dilinin lüğətinə təsiri ingilis xalqı üçün yeni məfhumları və ya əvvəlcədən mövcud olan məfhumların çalarlarını ifadə edən sözlərin alınması ilə məhdudlaşmırdı. Fransız mənşəli bir çox söz ən sadə məfhumları ifadə edən ingilis sözlərini əvəz etmişdir. Nümunə olaraq aşağıdakı sözləri göstərmək olar: *air, place, large, river, change, front, receive, appear, blanket, blue, butcher, painter, dance, garden, message, table, chair* və s.

Digər dillərdən alınma sözlər eynilə fransız dilindən alınma sözlər kimi dil normalarına və ingilis dilinin leksik-semantik sisteminin tələblərinə uyğun olaraq fonetik, morfoloji və çox vaxt semantik transformasiyaya məruz qalırdı. Məsələn, vurğunun sonuncu hecəyə təsbit edildiyi fransız sözləri, ingilis dilində ingilis sözünün vurğu qaydalarına tabedir. Düzəltmə sözlərin yaranması eyni dərəcədə ingilis morfologiyasının qaydalarına tabedir. Fransız sözlərinin alınması ilə bağlı semantik proseslərin özünəməxsus xüsusiyyətləri vardır. Əsl ingilis sözü ilə alınma sözün mənalarındakı fərqlər eyni mənəli iki sözün bir yerdə olması nəticəsində meydana çıxır. İngilis dilində *oh* sözü və fransızca “beef” müvafiq olaraq “öküz” və “mal əti” deməkdir;

İngiliscə *pig* sözü “donuz”, fransızca isə *pork* “donuz əti” deməkdir; müvafiq olaraq *sheep* – “qoyun” və *mutton* – “qoyun əti” mənalarını verir.

Bəzən ingilis sözü daha konkret mənaya malikdir və onun fransız sinonimi daha mücərrəd mənə daşıyır, məsələn, *work - labour; life - existence; to overcome - to conquer*.

Bununla belə, ingilis və fransız sinonimləri arasındakı əsas fərqlər daha incə mənə çalarlarında olur. Beləliklə, məsələn, ingiliscə *hold* və fransızca *contain* aşağıdakı mənə çalarları ilə fərqlənir: *hold* adətən maddi obyektləri ifadə edən isimlərlə istifadə olunur; *contain* həm maddi şeyləri ifadə edən isimlərlə, həm də mücərrəd məfhumları ifadə edən isimlərlə işləyə bilər. Məsələn:

The coach holds only four persons.

This book contains much useful information.

Fransız dilindəki *to cry* və ingilis dilindəki *to weep* da mənə çalarlarına görə fərqlənilir. *Weep cry* ilə müqayisədə göstərilən hərəkətə səbəb olan daha çox kədərin təzahürünü ifadə edir.

Fransız sözlərinin ingilis dilinə daxil olması nəinki müvafiq sinonimlərin mövzu-məntiqi mənalarında ayırıcı zolaqların yaranmasına səbəb oldu, onlar arasındakı fərq isə adətən üslubi xüsusiyyət daşıyır. Nümunə: *to begin - to commence; foe - enemy; to go on - to continue; father - parent; speak - converse; understand - comprehend; answer - respond* və s.

Skandinaviya dillərinə mənsub alınma sözlərdən fərqli olaraq, fransız alınma sözlərin böyük əksəriyyəti bədii və elmi üslubda işlənilir.

Fransız alınmalarını bir neçə dövrə bölmək olar. Yuxarıda qeyd edilən birinci dövr norman fəthi dövrüdür. Bu, ən uzun dövr idi, bu dövərdə ingilis dilinə girən sözlər ingilis dilinin lüğət tarixinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdi və fransız dilindən keçəcək yeni alınmalar üçün çıxış açdı.

İkinci dövr İntibah dövrüdür. Bu dövrdə fransız dilindən alınma sözlərin sayı o qədər də əhəmiyyətli deyil. Əksər hallarda bunlar ticarət, incəsənət və siyasətlə bağlı məfhumları ifadə edən leksik vahidlərdir.

XVII—XVIII əsrlərdə ingilis dilinə keçən alınma fransız sözləri həm də müəyyən dərəcədə fransız və ingilis xalqları arasında tarixi və mədəni əlaqələri əks etdirir. Bu dövrə aid bir çox alınma sözlər fransız aristokratiyasına, mədəniyyətinə, zövqlərinə və adətlərinə aiddir. Aşağıdakı sözləri nümunə göstərmək olar: *fiance, coquette, unique, machine, police, chamois* və s.

Bu dövrdə ingilis dilinə fransız dilindən keçən alınma sözlərin çoxu beynəlxalq lüğətin bir hissəsi oldu. Bu sözlərə aşağıdakılar daxildir: *toilet, hotel, illumination, elegant extravagant, delicate, miniature, grotesque, naive* və s.

Norman fəthindən sonrakı dövrlərdə fransız dilindən alınma sözlər tez-tez fransız dili üçün xarakterik olan tələffüz normalarının və orfoqrafiyanın saxlanması ilə xarakterizə olunur, məsələn: *machine, coquette, rouge, police* və s. sözlər tələffüz və yazılış baxımından fransız dilinin sözlərindən fərqlənir.

İngilis aristokratiyasının və burjuaziyasının fransız əxlaqına, adət-ənənələrinə və zövqlərinə marağı nəticəsində ingilis dilinə bir çox fransız sözləri daxil olmuşdur. Bir sıra belə sözlər ingilis dilinin lüğətinə qarşı kimi daxil olub, məsələn, *chant - sədəqə istəmək; gent - pul* və s.

Nəticə

Fransız dilindən alınma sözlər sonrakı əsrlərdə də ingilis dilinin lüğətini zənginləşdirməkdə davam edir. XIX və XX əsrlərdə alınma sözlər əsasən elmi üslubi xarakter daşıyır.

Beləliklə, ingilis dilindəki ispan və fransız alınmaları xüsusi bir təbəqə romanizmlər layını təşkil edir ki, bu leksik vahidlər də ingilis dilinin sözalma prosesində aktiv rol oynayır.

ƏDƏBİYYAT

1. Bills G. Introduction to the Bibliography. In: Spanish and English of United States Hispanos: A Critical, Annotated, Linguistic Bibliography / Ed.R.Teschner. - Arlington /Virginia/: Center for Applied Linguistics, 1975, p.V-XXII.
2. Krapp G.P. The English Language in America, vol.1. N.Y.: The Century Co., 1925. - 377 p.
3. Marckwardt A.H. American English. H.Y.: Oxford Univ.Press, 1965. - 194 p.
4. Mencken H.L. The American Language. An Inquiry into Development of English in the United States. N.Y. : Knopf, 1941. -769 p.
5. Ornstein J., Valdes-Fallis G., Dubois B.L. Bilingual Child-Language Acquisition Along the U.S. Mexican Border. -Word, 1976, vol,27, N 1-3, p.386-404.
6. Pfaff C.W. Constraints on Language Mixing: Intrasentential Code-Switching and Borrowing in Spanish English. - Language, 1979, vol.55, N 2, p.291-318.
7. Pyles T. Words and Ways of American English, H.Y.: Random House, 1952. - 300 p.
8. Sawyer J.B, Social Aspects of Bilingualism in San Antonio, Texas. American Dialect, 1964, N 41, p.7-15.
9. Малашина, Е. Д. Влияние французских заимствований среднеанглийского периода на лексический состав современного английского языка / Е. Д. Малашина, А. С. Лазаренко. — Текст : непосредственный // Юный ученый. — 2019. — № 10 (30). — С. 13-16.
10. Помирко Р.С. Франко-испанские языковые соответствия. /Сравнительно-сопоставительное исследование заимствований/. -Дис. канд.филол.наук. Львов, 1979. - 203 л.; Graham R.S. Intonation and Emphasis in Spanish and English.- Hispania, 1978, vol.61, Ж 1, p.95-101.

**Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyası
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru
E-mail:k.firuza@mail.ru*

Firuza Karimova

**THE PROCESS OF TRANSLATION INTO ENGLISH AND
THE PLACE OF ROMANISMS IN THIS PROCESS**

On average, English loanwords make up more than fifty percent of the vocabulary, with the rest of the vocabulary consisting of real English words and phrases.

Language acquisition provides a fairly high level of intercultural communication. The English vocabulary includes borrowings from German, Latin, Russian, French, Spanish and many other languages.

Historically, there have been close ties between the English, who belong to the Germanic linguistic group, and the French and the Spanish, speakers of Romance languages, due to their neighborly ties, location in the same geographic area, and very close economic and economic development. political relations. From this point of view, a group of Romanisms has formed in the English language.

The article examines the role of lexical units of French and Spanish origin in the English language in word creation.

Keywords: *word creation, word formation, French, Spanish, Romanism.*

Фируза Каримова

ПРОЦЕСС ПЕРЕВОДА НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК И МЕСТО РОМАНИЗМОВ В ЭТОМ ПРОЦЕССЕ

В среднем английские заимствованные слова составляют более пятидесяти процентов словарного запаса, а остальная часть словарного запаса состоит из настоящих английских слов и фраз.

Овладение языком обеспечивает достаточно высокий уровень межкультурного общения. Лексика английского языка включает заимствования из немецкого, латинского, русского, французского, испанского и многих других языков.

Исторически сложилось так, что между англичанами, принадлежащими к германской языковой группе, французами и испанцами, носителями романских языков, существовали тесные связи из-за их соседских связей, расположения в одной географической зоне и очень близкого экономического и экономического развития. политические отношения. С этой точки зрения в английском языке сформировалась группа романизмов.

В статье рассматривается роль лексических единиц французского и испанского происхождения английского языка в словотворчестве.

Ключевые слова: *словотворчество, словообразование, французский язык, испанский язык, романизм.*

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Firudin Rzayev tərəfindən təqdim edilmişdir

İlk daxilolma tarixi: 06.10.2024

Son daxilolma tarixi:25.10.2024